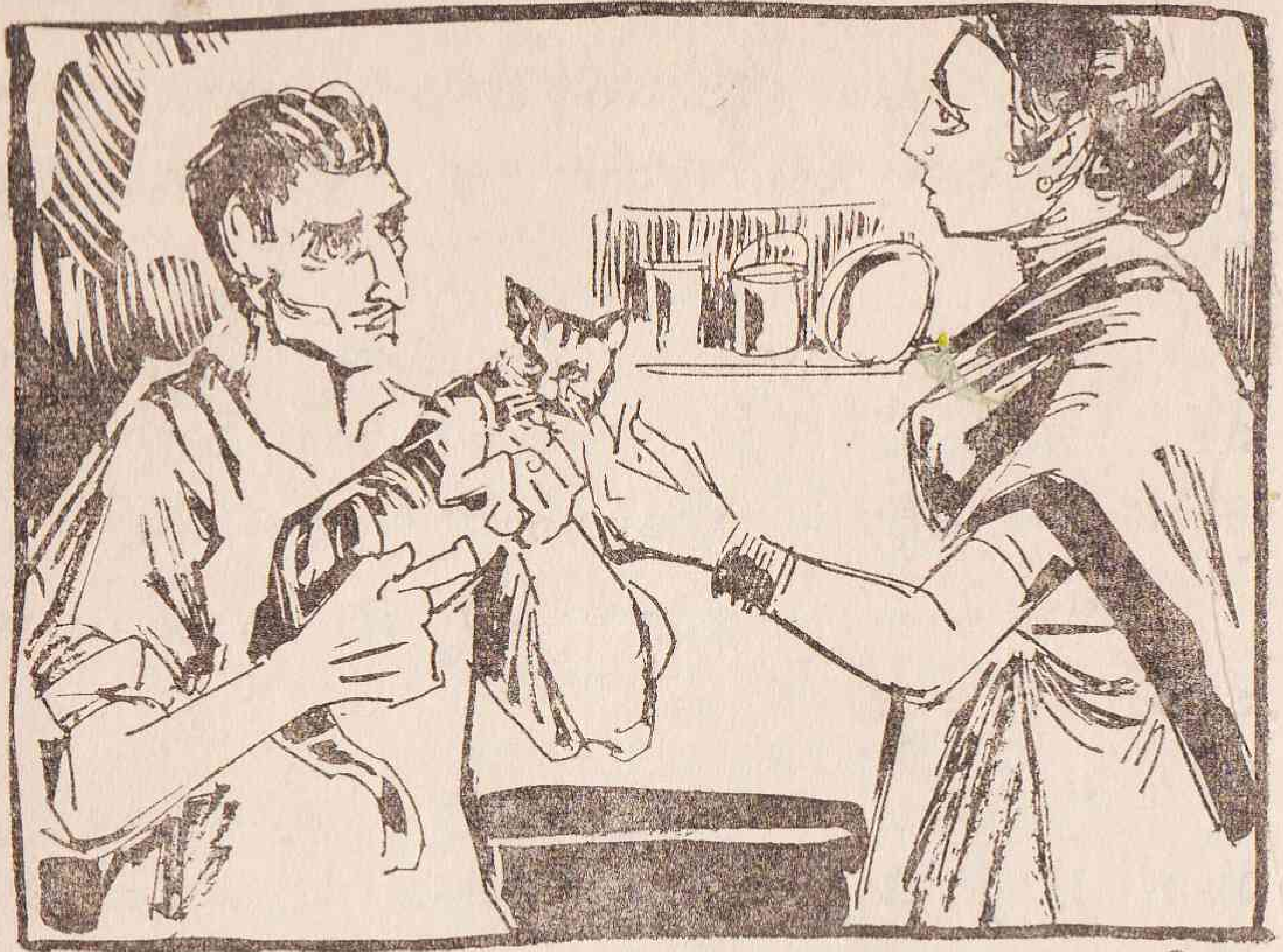

మెరిసేతారె

మహానగరాలలో అనేక తరహాలవాళ్లు ఉంటారు.

మద్రాసులోనూ అంతే.

ఇప్పుడు మనకథకు సంబంధించిన తరహా అన్నిటిలోకీ విశిష్టమైనది. ఈ తరహావారు నారద గోత్రికులు. నారద కుటుంబంవారు. స్థూలంగా 'నారదులు' అనే వ్యవహరిస్తాను.

నారదుడు లోకసంచారి. సంచారమే ఆయన జీవితం. ప్రధానకర్తవ్యమున్నూ. భక్తి అనేది సంచారానికి హంగు, మద్రాసు నారదులూ

సంచారులే. అయితే లోకసంచారులుమాత్రం కారు. కాలేరు. కేవల సాయంకాల సముద్రతీర సంచారులు. దానిని విహార మన్నా చెల్లును. ఈ తీరప్రాంతమే 'మెరీనా' పేరుతో విలసిల్లు తున్నది.

ఈ నారదులుకూడా భక్తులే. వారి పరమదైవం సముద్రుడు. సముద్రనామస్మరణం తక్క అన్యమెరుగని పుణ్యజీవులు వారు. ఎల్లప్పుడూ సముద్రుని భజిస్తూ, సముద్రుని గాథలు ఆలకిస్తూ, పఠిస్తూ, విన్పిస్తూ ఇహలోక యాత్ర సాగించే ధన్యజీవులు వారు.

ప్రతిరోజూ సాయంకాలం కాగానే సముద్రతీర ప్రాంతం చేరుకొంటారు. ప్రకృతిలో ప్రశాంతత అధికమై సముద్రుని ఘోష చెవిని పడబోయే సమయానికి తిరిగి తమ తమ ఆవాసాలు చేరుకొంటారు. ఇది భక్తితో, దీక్షతో వారు పాలించే వ్రతం.

*　　　*　　　*

ఆవేళ ఇద్దరు నారదులు సముద్రతీరప్రాంతంలో నియమితప్రదేశం చేరుకొనేసరికి మరొక నారదుడు గృహోన్ముఖుడైనవాడు వారికి తారసిల్లాడు.

ఒక నారదుని సంబోధించి ఇలా అన్నాడు: "వెంకటీ, నీకోసం ఇంటికి వద్దామనుకొన్నాను. దేవుడులా కనుపించావు. రేపు మా ఇంటికి భోజనానికి రావాలోయ్!"

వెంకటిముఖం వికసించినది. వెంకటి భోజనానికి ఇచ్చే టంత ప్రాధాన్యం సముద్ర భజన తరువాత మరి దేనికీ ఇవ్వడు. అయినా వెంకటి అనుభవజ్ఞుడు. భోజనశాస్త్ర

ప్రవీణుడు. ముందు వెనుక చూడకుండా ఏదీ చేయ తల పెట్టని ఆలోచనాపరుడు. పైగా అప్రయత్నలబ్ధమైన భోజనం అనుమానహేతువే కాని ఆనందకారణం కాదు కదా!

కనుకనే వెంకటి ఆనందాతిరేకాన్ని రవంతసేపు అణచు కొన్నాడు. "ఏమిటి విశేషం" అని ప్రశ్నించాడు.

"రేపు మా నాన్నగారి తద్దినమోయ్, వెంకటీ. మిత్రు లందరినీ ఆహ్వానిస్తున్నాను" అన్నాడు గృహోన్ముఖ నారదుడు.

వెంకటి జీవితనాటకరంగంలో పేరుమోసినవాడు. విచారం అభినయించాడు. తోడి నారదుని నిర్దేశించి చూపుతూ గృహోన్ముఖ నారదునితో ఇలా అన్నాడు: "భోజనం పేరు చెప్పితే నన్ను వదిలించుకోవడం ఎవరికీ సాధ్యంకాదని నీకు తెలుసుకదా? కాని వేణూ, రేపు నా ఈ సహచరుడు ప్రసాద్ కుమారుని బారసాల. ఆయన ఇంటికి భోజనానికి వెడు తున్నాను. అందుచేత మన్నించాలోయ్. మరెప్పుడైనా అయితే ఒక్క అంగలో మీ ఇంట్లో వాలి ఉండేవాడిని. నాకు చాలా విచారంగా ఉంది."

మద్రాసు నగరవాసులు ద్వంద్వాతీతులు. వేణు సరి పెట్టుకొన్నాడు. సముద్రతీరవిహార నారదులవద్ద సెలవు తీసు కొని సముద్ర భజన చేస్తూ వెళ్లిపోయాడు.

అతడు కనుచూపుమేర దూరం దాటిన వెనుక ప్రసాద్ ఉగ్రరూపం ధరించాడు. వెంకటిమీద విరుచుకొనిపడ్డాడు.

"ఒరేయి వెంకటీ, అబద్ధాలాడతావని తెలుసు. నాకు ఆక్షేపణకూడా లేదు. అబద్ధాన్ని సమర్థించేది అవసరం. ఇప్పుడు ఏమి అవసరం వచ్చిందని ఈ అబద్ధం ఆడావో నాకు

తెలియడంలేదు. అది విడమరిచి చెప్పు. ఎప్పటికైనా నిన్ను మన్నించగలనేమో చూస్తాను. ఏమైనా గొడ్డు బ్రహ్మచారిని కదా నేను. నాకు ఒక భార్యను సృష్టించావు. ఊరకుండక పిల్లవాడిని కల్పించావు. వాడికి బారసాల ఏర్పాటుచేశావు. చాలనట్లు భోజనానికి ఆహ్వానించుకొన్నావు. ఆ భోజనం మాత్రం అసంభవం. ఇది ఖండితంగా చెప్పేస్తున్నాను. ఊఁ, ఇంక నీ వాదం వినిపించు. న్యాయమూర్తి సిద్ధంగా ఉన్నాడు.''

నారదులు ఇద్దరు కూర్చున్నారు. ఆ క్షణంలో ఇసుకలోనుంచి ఉద్భవించినట్లుగా ప్రత్యక్షమైన బ్రాహ్మణ బాలకునివద్ద 'వేరుగడలు' కొని సేవించడం సాగించారు. 'ఓ జోన్' ఊపిరితిత్తులు నింపుతున్నది. శరీరాలు సైకతంలో లీనమై వ్యక్తిత్వం కోల్పోయినవి. నారదుల సంభాషణఘోష సముద్రఘోషను ముంచెత్తుతున్న అమృతఘుడియలు అవి.

''తద్దినం భోజనం సర్వత్ర వర్జయేత్ అని నా అనుభవం చెబుతున్నది. పైగా నాకు మూర్ఛ రావచ్చు'' అన్నాడు వెంకటి.

''తద్దినం భోజనానికి, మూర్ఛకు సంబంధం ఏమిటి? ఏమా అనుభవం'' అని ప్రశ్నించాడు ప్రసాద్.

వెంకటి చెప్పినది ఇది:

''నా కో మేనత్తకూతురు ఉంది. దానిపేరుతో మనకు నిమిత్తం లేకపోయినా చెబుతున్నాను. సుబ్బులు. ముద్దుకు సుబ్బి అని చిన్నప్పుడు పిలిచేవాళ్ళం.

సుబ్బుల్ని నాకు ఇచ్చి పెళ్లి చేద్దామని మొదట్లో అనుకొన్నారు. నా దురదృష్టం అలాంటిది. సుబ్బులు నా పెళ్ళాం

కాలేదు. దురదృష్టం ఏమిటో చెబుతాను. సుబ్బులు జాతకంలో భర్త లక్షాధికారి అవుతాడని ఉంది. ఇప్పుడు ఆ అదృష్టం అంతా సుబ్బులు మొగుడు శేషారావును వరించింది. సుబ్బుల్ని పెళ్ళిచేసుకొంటే నా జీవితం బాగా ఉండేది. లక్షాధికారిని అయినా కాకపోయినా భోజనానికి ఢోకా ఉండేది కాదు. నా బ్రతుకు నిరాఘాటంగా సాఫీగా సాగి ఉండేది. బ్రతుకు- భోజనమేకదా ఆధారం?

సుబ్బులు, మొగుడు చాలాకాలమై మద్రాసు వచ్చేశారు. ఎగ్మోర్‌లో ఉండేవారు.

నాకో ఉద్యోగం దొరికింది మద్రాసులో. వచ్చాను. ఆశ్రయమివ్వడానికి మేనత్తకుమార్తెకన్న అర్హులు ఎవరు ఉంటారు? సరాసరి సుబ్బులు ఇంటికి వెళ్ళాను. సుబ్బులు మొగుడు నన్ను చూచి ఆనందించలేదు. నేను ఇంట్లో కాలు పెట్టగానే నన్ను పలకరించనైనా పలకరించకుండా బయటికి వెళ్ళిపోయాడు. అప్పుడు అర్థంకాకపోయినా తరువాత అర్థం అయింది. మద్రాసులో మనుషుల పద్ధతే అంత. ఇంటికివచ్చిన బంధువులను పలకరించరు. ఉండమనరు. కొన్ని సందర్భాలలో వెళ్ళమంటారుకూడా.

సుబ్బులు మొగుడు ఏలాంటి వాడయితే మనకేమి? సుబ్బులు మనదేకదా అనుకొన్నాను. కాని సుబ్బులుకూడా నన్ను చూచి ఆనందబాష్పాలు రాల్చలేదు. నెలవంకలాంటి ముఖం మేఘావృతమయింది. "ఏమిటిపని, ఎన్నాళ్ళు ఉంటావు" అని ప్రశ్నించింది నీరసంగా.

పరిస్థితి చూచాను. కోపగించి వెళ్ళిపోతే, ఉండడానికి ఆస్కారం ఉండదు. నాదగ్గర డబ్బులేదు. మద్రాసులో వసతి ముఖ్యం. వసతి అంటూ ఉంటె ఆ యోగ్యత ఆధారం చేసుకొని భోజనం సంపాదించవచ్చు.

అంతా ఆలోచించినమీదట, అలవాటే కనుక, అబద్ధమాడాను.

ఏదో కంపెనీలో పెద్ద ఉద్యోగం వచ్చిందన్నాను. ఉజ్జాయింపుగా జీతం చెప్పాను. అదృష్టవశాత్తూ అది సుబ్బులు మొగుడు జీతం కన్న హెచ్చు. సుబ్బులు ముఖంలో అప్పుడు రవంత వికాసం చూచాను. నీరసమూ తగ్గింది.

"ఉద్యోగంలో చేరి ఇల్లు చూచుకొనేదాకా మా ఇంట్లో ఉండరా బావా. మరి భోజనానికిమాత్రం హోటల్లో ఏర్పాటుచేసుకో. దగ్గర్లో మంచి హోటల్ ఉందిలే. అక్కడ భోజనం బాగానే ఉంటుంది" అన్నది సుబ్బులు.

బహుశా 'భోజనంపెట్టకపోయినా కనీసంఉండనిచ్చినది కాదని తనవాళ్లు, నావాళ్లు ఆడిపోస్తా'రని భయపడిందేమో సుబ్బులు అనుకొన్నాను.

ఏమైతేనేం నా ఎత్తు ఫలించింది. ఉండడానికి ఆస్కారం లభించింది.

జీతం సంగతి విన్నాడేమో, ఆ తరువాత శేషారావు కూడా ముఖం చాటుచేసుకోవడం మానిచేసి నాతో మాట్లాడేవాడు.

ఉద్యోగంలో చేరాను. నెల్లాళ్ళకే ఏమొచ్చిందో ఏమో అది కాస్తా ఊడింది.

అది మద్రాసులో ఒక సుగుణం. ప్రయత్నిస్తే ఏదో ఒక ఉద్యోగం లభించకపోదు. కాని చిరకాలం ఉండదు. ముసాఫిర్ జీవితానికి తగిన తాత్కాలికమైన ఉద్యోగాలు. సృష్టికూడా అలాంటిదే కదా? శాశ్వతత్వంలో అశాశ్వతత్వం మిళితమై ఉంటుంది. అసలు జీవితమే శాశ్వతం కానప్పుడు ఉద్యోగాలమాట ఎందుకు?

ఉద్యోగం ఆధారంగా ఉండడానికి ఆస్కారం లభించింది కనుక అది పోతే ఆ ఆస్కారమూ పోతుంది. సుబ్బులుతో నా ఉద్యోగం పోయిన సంగతి చెప్పలేదు. ఆస్కారం దక్కించుకొన్నాను.

భోజనం కరవు అయిన కాలం వచ్చింది. ఏమైనా తిని వారంరోజులు అయింది. నిరుద్యోగానికి నేను తట్టుకోగలిగాను. కాని అకారణం అయినా సకారణమే అయినా, ఈ నిర్బంధ నిరుద్యోగానికి నా కడుపు తట్టుకోలేకపోయింది. మొదట్లో ఎదురు తిరిగింది. వ్యతిరేక నినాదాలు చేసింది, ఆక్రోశించింది, రోదించింది, మూలిగింది. ఎన్నయినా చేసింది. ఇంత నీరుపోసి ఆ క్రోధాగ్ని చల్లార్చడానికి పూనుకొన్నాను. అది సఫలమైంది. తరువాత తరువాత కడుపును ఒకవిధమైన స్తబ్ధత్వం, జడత్వం ఆవహించాయి. అది దేనినీ కోరేది కాదు. ఆఖరికి తన ఉనికి ప్రకటించుకొనడం సహితం మానివేసినది.

అది ఒకవిధమైన యోగస్థితి. నిరాహారులు మాత్రమే తపస్సుచేసి సాధించగలిగేదిన్నీ. అలాంటిది అదృష్టవశాత్తూ నాకు సాధ్యమైనది. పరిపూర్ణంగా అనుభవంలోనికి వచ్చింది.

అయితే మెదడుమాత్రం వేరొకమార్గం అనుసరించింది. పూర్వం రోజుకు కొలదిసార్లుమాత్రమే భోజనం గురించి ఆలోచించేవాడిని. అలాంటిది ఇప్పుడు సర్వకాల సర్వావస్థల్లోనూ ఆలోచనలు భోజనంచుట్టూ పరిభ్రమించ సాగాయి. భోజనం గురించే, కేవలం రాత్రులుకాక, జాగ్రదవస్థలోకూడా అనుక్షణమూ కలలు కనేవాడిని.

'ఎప్పటికైనా నా చేతిలో పుష్కలంగా డబ్బు ఉంటుంది. అప్పుడు వంటవాడిని పెట్టుకొంటాను. తెల్లవారి లేచేసరికి ఇడ్లిన్నూ, మిళహాపొడి, నెయ్యి, పెసరట్టు, ఉప్మా సిద్ధంగా ఉంచుతాడు. తింటాను. పదకొండుగంటలవేళ నాలుగు కూరలు, నాలుగు పచ్చళ్లు, పులుసు, చారు, పెరుగు వేసుకొని భోజనం చేస్తాను. అపరాహ్ణం నేయితో వేచిన రవదోసె, వడలు, బజ్జీలు, పకోడీలు తింటాను. రాత్రి మళ్ళీ కూరలు, పచ్చళ్ళు, తీపి సరకులు, పెరుగుతో కమ్మని భోజనం చేస్తాను. హోటల్‌కు వెళ్లి, ఒక్కటే ఆర్డరు వేస్తాను. 'ఏయ్, పెద్ద మనిషీ, ఈ హోటల్‌లో ఈవేళ చేసిన ప్రతి పదార్థం ఒకొక్క ప్లేటు తీసుకొని రా' అంటాను. అన్నీ తినేస్తాను.

'ఇవికాక బిస్కట్లు, చాకలెట్లు, కేకులు, పళ్ళు పుష్కలంగా తింటాను.

'తిన్న, విన్న, చూచిన, చదివిన, తెలుసుకొన్న ప్రతి పదార్థం తింటాను. అమితంగా తింటాను.

'ఇంక కడుపు మళ్ళీ బ్రతికి ఉండగా ఎప్పుడూ తిరుగు బాటు చేయలేనంతగా తింటాను.

'తినడంలో అంతు చూస్తాను.'

ఇలా ప్రతినిమిషమూ ఎన్నో ప్రణాళికలు వేసేవాడిని.

ఇలా ఆలోచిస్తూ రోడ్లమీద తిరిగేటప్పుడు ఆవులు కనుపించేవి. నాకో ఆవు ఉంటే ఎంత బాగా ఉండును? ఎప్పుడు పడితే అప్పుడు పాలు పిండి తాగేవాడిని కదా అను కొనే వాడిని.

మద్రాసులో ఆవులు ఒక విశిష్టమైన రకానికి చెందినవి. ఎప్పుడుపడితే అప్పుడు పాలు ఇవ్వగలవు. ఇస్తాయి. ఏదిపడితే అది తినగలవు. జీర్ణం చేసుకోగలవు. పాలు సృష్టించగలవు.

మద్రాసులో ఆవులకు ప్రధానంగా కాగితాలు, అట్టలు, సిగరెట్టు పీకలే ఆహారం. వాటిలో గడ్డి—అదయినా ఎండురకం—నంజుకొంటాయి.

అలాంటి ఆహారంతో పొట్ట నింపుకొంటూ పాలు ఇచ్చి అవి యజమానులకు కొల్లలుగా డబ్బు ఆర్జించిపెట్టు తాయి. కనుకనే యజమానులకు వాటిమీద తగని ప్రేమ. అవి కోరిన ఆహారం పుష్కలంగా, ఉచితంగా లభించే జన సంకీర్ణమైన ప్రదేశాలలో ఆ ఆవులను యథేచ్ఛగా తిరగ నిస్తారు యజమానులు ఎల్ల వేళలా.

నాకో చిత్రమైన ఆలోచన కలిగేది. మద్రాసు ఆవును అయితే ఎంత బాగుండేది! కాగితాలు, అట్టలు, చుట్టపీకలు

తినేవాడిని కదా. పస్తు అక్కర్లేదు కదా అనుకొంటూ నా దురదృష్టానికి నన్ను నిందించుకొనేవాడిని.

చివరికి ఒక రాత్రి ఏమైనా సరే తినాలని అనిపించింది. ఆ రాత్రి భోజనాలవేళ సుబ్బులు ఇంటికి వెళ్ళాను. సమయం కాని సమయంలో తిరిగి వచ్చిన నన్ను చూచి భార్యాభర్తలు గతుక్కుమన్నారు.

కొలదిరోజులుగా నా ఆకారం, వాలకం గమనిస్తున్నారు ఆ దంపతులు. నా చూపులు ఎప్పుడూ అప్రయత్నంగా వంట ఇల్లుమీద కేంద్రీకృతమై ఉండేవి కాబోలు. ప్రతి రాత్రీ వంటగదికి తాళంవేసి మూడు సార్లు లాగి చూచిన తరువాత కాని నిద్రపోయేవారు కారు ఆ పుణ్యదంపతులు.

ఆ రాత్రి నేను తిరిగి వెళ్ళేసరికి శేషారావు భోజనం చేస్తున్నాడు. ప్రక్కనే పీట వేసుకొని కూర్చున్నాను. ముద్దలు లెక్కపెట్టుతున్నాను. శేషారావుకు అన్నం సహించలేదు. సుబ్బులుకు చేయి ఆడలేదు. కాళ్ళు తడబడసాగాయి.

"భోజనం చేశావా" అని ఎవరూ అడగలేదు. ఆ దంపతులకు నోరు పెగలడం లేదు.

నేనే అన్నాను—"ఈవేళ భోజనం చెయ్యలే"దని.

"హోటల్ ఇంకా మూసెయ్యరు. త్వరగా వెళ్ళిరా" అంది సుబ్బులు.

నేను సుబ్బుల్ని మనస్సులో అభినందించకుండా ఉండలేకపోయాను. అలాంటి విపత్కరమైన స్థితిలోకూడా తీరా

భోజనం ప్రసక్తి రాగానే సుబ్బులు నిలద్రొక్కుకొని ధైర్యంగా ఆ పరిస్థితిని ఎదుర్కొంది.

"డబ్బులు లేవు" అన్నాను.

శేషారావు మజ్జిగ పోసుకొనవలసిన సంగతి మరిచి పోయి చేతులు కడుగుకొన్నాడు. అక్కడినుంచి వెళ్ళి పోయాడు.

సుబ్బులు నాటికి అభోజనం ఉండడానికి నిశ్చయించిందేమో, అన్నం గిన్నె వంటగదిలో పెట్టి వచ్చింది.

పైగా "బియ్యం అయిపోయాయిరా, అందుకని మీ అన్నయ్యకోసం మిగిలిన గిద్దెడు ఉడకబెట్టాను. ఇంక పిల్లికి నాలుగు మెతుకులు మిగిలాయి" అంది నాతో.

నేను జాగ్రత్తగా చూచాను. చిన్నదే అయినా గిన్నె నిండా అన్నం ఉంది.

ఎంత చెడ్డా సుబ్బులుకు నేను మేనమామ బిడ్డను. పెంపుడుపిల్లి పాటి చేయలేదే అనుకున్నాను.

అంతలో పిల్లి అక్కడికి వచ్చింది. అది కాదు కూడదు అన్నా, అకస్మాత్తుగా పట్టుకున్నాను. పిల్లి నాతో యుద్ధం ప్రారంభించింది.

"చూడు, దీనికి ఒంట్లో బాగా లేనట్లుందే. ఈరాత్రికి అన్నం పెట్టకు" అన్నాను సుబ్బులుతో - పోనీ ఆ నాలుగు మెతుకులు అయినా నాకు పడవేస్తుందేమోనని.

సుబ్బులు ఆవేశంతో నాలుగు అంగలువేసి నా చేతుల్లోంచి పిల్లిని ఊడలాక్కుని "నిక్షేపంలా ఉంది. దానికి లేని

పోని జబ్బులు అంటుగట్టకు, పుణ్యం ఉంటుంది'' అని కసిరి దాన్ని వంటగదిలోకి తీసికొనిపోయి తలుపువేసేసుకొంది.

పిల్లికి పెట్టిందో, లేక తనే తిన్నదో తెలియదు కాని పదినిమిషాలకల్లా బయటికివచ్చి గిన్నె తోమి కడిగి బోర్లా పెట్టింది.

అప్పటికి కాని నేను అక్కడినుంచి తిరోగమించలేదు.

మొత్తంమీద ఆ రాత్రి నాకు భోజనం దొరికింది కాదు.

ఆ రాత్రి అంతా నిద్రలేదు. మరునాటి ఉదయం రోడ్డు మీద పోతున్నాను. నెల్లాళ్ళ ఉద్యోగంలో సహచరుడు విఠల్ కనుపించాడు. సరిగా ఈవేళ వేణు అన్నట్లే అన్నాడు— "మీకోసమే వస్తున్నానండి. దేవుడిలా కనుపించారు. మా ఇంటికి భోజనానికి రావాలి'' అని, ఉన్నపళంగా తనతోకూడా రమ్మన్నాడు. మాట్లాడకుండా వెళ్ళాను.

తీరా ఇల్లుచేరాక "ఈవేళ మా నాన్నగారి ఆబ్దికం. మీరు భోక్తగా ఉండి ఈ కార్యం సానుకూలం చేయాలి'' అని కోరాడు విఠల్. దక్షిణ మిగల్చడానికి నన్ను అన్వేపించాడా ఉత్తముడు. అప్పటికి శరీరంలో త్రాణ లేదు. భోజనంకోసం అలమటిస్తున్నాను. భోజనం లభించిందన్న ఆనందాతిరేకమో, లేక మరి రెండు మూడు గంటలకాలం పరిశ్రమచేస్తే కాని భోజనం లభించదన్న నైరాశ్యమో తెలియదు కాని అకస్మాత్తుగా స్మృతి తప్పి పడిపోయాను.

పాపం! నా మూలంగా ఆ ఏడాది విరల్ పితృదేవతల స్వాగత సత్కార కార్యక్రమం మరొక గంటసేపు వాయిదా పడింది.

అదిగో అప్పటినుంచీ తద్దినం భోజనానికి వెళ్ళితే మూర్ఛ వస్తుందేమోనని నా భయం!

* * *

సముద్రుని ఘోష వినవస్తున్నది. నారదులు గృహోన్ముఖులైనారు. నాటికి వ్రతదీక్ష సమాప్తమైనది.

ప్రసాద్ లేచాడు. "లేరా వెంకటీ, ఈరాత్రి సినీమాకు వెడదాం. రేపు నీకు విందు" అన్నాడు.

వెంకటి తూలిపడిపోయాడు.